

Amstel, P. van

Dordtse amateurkunst in de lift : onderzoeksrapport

Utrecht : LOKV, 1994

LOKV Nederlands instituut voor kunsteducatie. - 28 p. : tab. ; 31 cm.

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
telefoon bibliotheek 020-624 37 39
fax 020 - 638 52 39
e-mail bibliotheek@boekman.nl
internet www.boekman.nl

De uitleentermijn bedraagt 4 weken. Verlenging met 4 weken is mogelijk, tenzij de publikatie inmiddels is gereserveerd.

De uitleentermijn is verstreken op:

--	--	--

352:379.825:374.036 (0:303)(492.619) = 60

Boekmansichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 020-6780

**Dordtse
amateurkunst
in de lift**

onderzoeksrapport

DORDTSE AMATEURKUNST IN DE LIFT

Onderzoeksrapport

Dordtse
Amateurkunst
in de Lift

Dordtse Amateurkunst in de Lift

Inleiding	4
1 AANBEVELINGEN	6
1.1 verbeteren relatie amateurkunst - Dienst Kunsten	6
1.1.1 passief	6
1.1.2 actief	6
1.1.3 advisering	7
1.2 bevorderen kwaliteit en vernieuwing	7
1.2.1 samenwerking amateurkunst-kunsteducatie-professionele kunsten	7
1.2.2 deskundigheidsbevordering	7
1.3 verbeteren participatie	7
1.3.1 doelgroep	7
1.3.2 herkenbaarheid	8
1.4 oriëntatie	8
1.4.1 doelgroepen	8
1.4.2 middelen	8
1.4.3 publiciteit	8
1.4.4 accommodaties	8
1.4.5 afzetmogelijkheden	8
1.4.6 uitbreiding taken Dienst Kunsten	8
1.4.7 Centrum voor Amateurkunst Drechtsteden	8
1.5 stappenplan	9
1.5.1 fase 1: snelle actie en oriëntatie (1994-1995)	9
1.5.2 fase 2: ombuiging en ondersteuning (1996-1997)	9
1.5.3 fase 3: consolidatie (1998-1999)	10
2 HUIDIGE SITUATIE DORDTSE AMATEURKUNST	11
2.1 amateurkunst, definities	11
2.2 beleid Dienst Kunsten	12
2.3 amateurkunstinstellingen	13
2.4 verdeelsleutels	13
2.5 eigen inkomsten	14
2.6 relatie amateurkunst, kunsteducatie, professionele kunst en Dienst Kunsten	14
2.7 accommodaties	15
2.8 informatievoorziening en public relations	16
2.9 samenvatting	16
3 KADERS VOOR NIEUW BELEID	18
3.1 visies op amateurkunst	18
3.2 rol Dordtse Dienst Kunsten: volgend of sturend	20
3.3 overleg en samenwerking	20
3.4 sleutels voor beleid	21
3.4.1 spreiding en participatie	21
3.4.2 kwaliteit	21
3.4.3 diversiteit	22
3.5 een duidelijk gezicht	22
3.6 samenvatting	23
4 NOTEN	25
5 BEGELEIDINGSCOMMISSIE, DEELNEMERS STUDIEBUJENKOMST	26
6 GERAADPLEEGDE LITERATUUR, NOTA'S, RAPPORTEN	27

Inleiding

De Picolientjes en de Leger des Heils Zangbrigade, de Drechtstad Harmonie en Toneelgroep Paljas, het Dordts Danstheater en Filmhuis Cinode, de stad Dordrecht kent een rijk geschakeerd amateurkunstleven. Terwijl de Dordtenaren volgens gemeentelijke nota's te weinig gebruik maken van culturele voorzieningen, nemen wekelijks duizenden mensen deel aan een repetitie van harmonie of zangkoor, of bekijken elkaars prestaties op de filmclub.

Amateurkunst is voor talloze mensen de aangewezen weg om kunstzinnig actief te zijn. Nederland telt ruim 23.000 geregistreerde verenigingen voor amateurkunst ¹ die jaarlijks meer dan 340.000 voorstellingen, lezingen, concerten en exposities organiseren, goed voor 35 miljoen bezoekers. Kerk- en andere koren vormen de grootste groep (11.914), naast ruim 4379 muziekverenigingen. Dan komen 2646 toneelverenigingen, 1304 dansverenigingen en 1048 foto- en filmverenigingen. 1855 verenigingen doen aan cabaret, mime, poppentheater, beeldende kunst, literatuur of overige kunsten. Op de nu ca. 650 Nederlandse gemeenten zijn er aldus gemiddeld 35 amateurkunstverenigingen per gemeente.

amateurkunst- verenigingen	landelijk ¹	gemiddeld per gemeente
koren	11.914	18,3
muziek	4.379	6,7
toneel	2.646	4,1
dans	1.304	2,0
foto/film	1.048	1,6
overig	1.855	2,9
totaal	23.146	35,6

¹ Bron: Nederlandse Stichting voor de Statistiek

Volgens het rapport *De kunstzinnige burger* van het Sociaal Cultureel Planbureau ² groeide de amateurkunst in Nederland tussen begin jaren zestig en 1975, daarna bleef het aantal deelnemers tot 1989 stabiel. Maar wel op een verbijsterend hoog niveau: volgens recente cijfers ³ nemen ruim zes miljoen mensen van zes jaar en ouder op enigerlei wijze, actief of passief deel aan amateurkunst, dat is 48% van de Nederlandse bevolking. Terwijl het publiek dat in Nederland concerten, lezingen en tentoonstellingen bezoekt hoger dan gemiddeld is opgeleid en meer inkomsten geniet, blijkt deelname aan de georganiseerde amateurkunst voor iedereen weggelegd. Niet alleen is er in de amateurkunst een evenwichtiger verdeling naar sociale lagen van de bevolking, het aantal deelnemers is twee en een half maal zo groot⁴. Ook minister d'Ancona van WVC realiseerde zich, na lezing van *De kunstzinnige burger*, dat het zinvol zou zijn de omvang en de vitaliteit van de amateurkunst-sector te benutten om cultuurparticipatie in het algemeen te bevorderen. Als beleidsuitgangspunt koos zij het verbeteren van de relatie tussen amateurkunst, kunsteducatie en professionele kunsten ⁵. Het budget voor landelijke voorzieningen voor amateurkunst verhoogde zij als gevolg, zij het ten koste van het budget voor landelijke voorzieningen voor kunsteducatie.

Financiering van landelijke voorzieningen is belangrijk, maar de praktijk van lokale amateurkunstverenigingen laat een gemengd financieringssysteem zien. Dat financieringssysteem bestaat uit subsidies van lokale overheden, recettes, contributies van leden, geld uit inzamelingsacties en incidentele bijdragen uit fondsen. Het belang van deze inkomstenbronnen verschilt per discipline. Blaasorkesten bijvoorbeeld leunen zwaar op subsidies en dan achtereenvolgens op contributies, recettes en giften uit fondsen. Voor toneelverenigingen staat de opbrengst uit kaartverkoop op de eerste plaats en vervolgens contributies en dan pas subsidies en giften uit fondsen ⁶. Het is belangrijk dat de overheid van deze uiteenlopende behoeften op de hoogte is en waar nodig ondersteuning biedt.

De georganiseerde cultuur van de amateurkunst is de cultuur van om de hoek, van in de wijk en in de buurt. De cultuur van de georganiseerde professionele kunst is minder op een overzichtelijk territorium gericht, beweegt over stads-, regio- en landsgrenzen heen. Professionele kunstinstellingen in nabij gelegen steden concurreren met elkaar terwijl aan cultuurcentra verder weg een voorbeeld wordt genomen. Een stad als Rotterdam wil zich spiegelen aan Barcelona, Hamburg, Frankfurt, maar concurreert met Den Haag en Amsterdam ⁷.

In de amateurkunst is dit veel minder het geval. Door de buurt- en wijkgerichtheid is amateurkunst veel sterker met een stad, een regio verbonden. Is er sprake van concurrentie, dan speelt zich dat vooral binnen een regio of tussen de wijken of buurten van een stad af. Een stad kan zijn culturele identiteit daarom voor een belangrijk deel ontleen aan een bruisend amateurkunstleven en jaarlijkse presentaties die gezien en gehoord mogen worden.

Een 'sprankelend amateurkunstklimaat' is dan ook wat de Dienst Kunsten van de gemeente Dordrecht voor ogen staat. Het beleid moet gericht worden op het in stand houden van een breed scala aan amateurkunst, het bevorderen van de kwaliteit van de amateurkunstbeoefening en een groter publiek, actief of passief, te laten genieten van een divers aanbod. De Dienst Kunsten is aan het afwegen hoe daartoe initiatieven te nemen, te stimuleren en waar nodig sturend op te treden. In dat kader werd het LOKV, Nederlands Instituut voor Kunsteducatie gevraagd een nota te schrijven over de toekomst van de amateurkunst in Dordrecht. De nota kwam tot stand onder verantwoordelijkheid van de Dienst Kunsten Dordrecht en in overleg met een begeleidingscommissie (zie Hoofdstuk 5). Daartoe is een inventarisatie gedaan van de huidige situatie en een bijeenkomst georganiseerd met sleutelfiguren uit het Dordtse amateurverenigingsleven (zie Hoofdstuk 5). Deze nota is een aanzet tot beleidsontwikkeling en bevat suggesties voor het nemen van concrete maatregelen op het terrein van de amateurkunst in Dordrecht. De Dienst Kunsten zal deze nota voorleggen aan de Raadscommissie Kunsten en bespreken met vertegenwoordigers van de amateurkunst-sector.

De aanbevelingen (Hoofdstuk 1) zijn gebaseerd op de aangetroffen situatie in Dordrecht en op de door vertegenwoordigers van Dordtse amateurkunst-verenigingen geformuleerde wensen (Hoofdstuk 2). De aanbevelingen zijn beargumenteerd aan de hand van landelijke ontwikkelingen en gangbare opvattingen (Hoofdstuk 3).

1 AANBEVELINGEN

Voor het nemen van maatregelen en het in gang zetten van ontwikkelingen die leiden tot een aantrekkelijke amateurkunst-sector voor alle Dordtenaren volgt hier een aantal aanbevelingen. Een vruchtbare samenhang tussen de amateurkunst, de professionele kunst en de kunsteducatie is daarbij het uitgangspunt, terwijl de Dienst Kunsten een stimulerende, sturende en adviserende taak wordt toegedacht.

Te nemen acties zijn vanzelfsprekend afhankelijk van onderzoeksresultaten als daarvan in een eerdere fase sprake is.

1.1 verbeteren relatie amateurkunst - Dienst Kunsten

Maatregelen die de relatie tussen de Dienst Kunsten en de amateurkunst-sector ten goede komen.

1.1.1 passief

- *medewerker Dienst Kunsten*

De Dienst Kunsten heeft een medewerker in dienst die tot taak heeft het in stand houden en verbeteren van voorzieningen en accommodaties, en de uitvoering van het beleid. Deze medewerker is uitstekend op de hoogte van de amateurkunst in Dordrecht.

- *overlegstructuur*

Er wordt een overlegstructuur gecreëerd voor de verenigingen, zodat zij invloed kunnen uitoefenen op het te voeren beleid. Een formeel overlegorgaan voor de amateurkunst met een klein, enthousiast, kunstzinnig, niet-bureaucratisch bestuur verdient de voorkeur.

1.1.2 actief

- *accommodaties verbeteren*

Een gezamenlijk door de muziek-, dans- en theater-verenigingen te gebruiken oefenlokatie is gewenst.

Diverse accommodaties voor de (wekelijkse) verenigingsactiviteiten dienen te worden verbeterd.

Voor de popmuziek moeten voorzieningen worden gecreëerd.

Er moeten meer mogelijkheden komen voor exposities en tentoonstellingen.

- *subsidie-reglement herzien*

Er is een heldere en evenwichtige nieuwe subsidie-regeling nodig waarin kwaliteit en vernieuwing belangrijke criteria zijn bij de beoordeling van subsidie-aanvragen.

Er moeten normen worden vastgesteld en procedures afgesproken voor de beoordeling van kwaliteit.

- *subsidiestromen verleggen*

Het verdient voorkeur een klein aantal kwalitatief hoogstaande, productieve verenigingen per beleidsperiode te subsidiëren, dit ten koste van ad hoc ondersteuning van marginale activiteiten.

Verenigingen die veel aandacht besteden aan scholing van de leden kunnen aanspraak maken op extra ondersteuning.

Een gedeelte van de vrij te maken gelden wordt gereserveerd voor een experimentenbudget.

- *evenementen organiseren*

In samenwerking met de instellingen voor amateurkunst en de middenstand worden jaarlijks enkele grote, aantrekkelijke evenementen georganiseerd.

1.1.3 advisering

- *de weg in geldland*

De Dienst Kunsten adviseert en ondersteunt amateurkunst-verenigingen bij fondsenwerving.

- *publiciteit*

De Dienst Kunsten creëert voorzieningen voor het vervaardigen en verspreiden van publiciteitsmateriaal.

1.2 bevorderen kwaliteit en vernieuwing

Maatregelen die er op zijn gericht de inhoudelijke ontwikkeling van de amateurkunst gunstig te beïnvloeden.

1.2.1 samenwerking amateurkunst-kunsteducatie-professionele kunsten

- *sturing via de kunsteducatie*

De Dienst Kunsten wijst amateurkunst-deelnemers op de mogelijkheden die de instellingen voor kunsteducatie bieden en zet de instellingen voor kunsteducatie er toe aan in te spelen op de vragen vanuit de amateurkunst-sector.

- *sturing via de professionele kunsten*

De Dienst Kunsten wijst amateurkunst-deelnemers op de mogelijkheden die de instellingen voor professionele kunsten bieden en zet deze instellingen er toe aan in te spelen op de vragen vanuit de amateurkunst-sector.

1.2.2 deskundigheidsbevordering

Creëren van studie- en oriëntatiemogelijkheden voor leidinggevendenden in de amateursector.

1.3 verbeteren participatie

Maatregelen om vergrijzing van het ledenbestand tegen te gaan en ondervertegenwoordigde groepen de weg te wijzen naar het gesubsidieerde verenigingsleven.

1.3.1 doelgroep

- *jongeren*

De verenigingen dienen plannen te ontwikkelen om de amateurkunst voor de jeugd aantrekkelijker en toegankelijker te maken. (zie ook onder 1.4.1)

- *allochtonen*

De verenigingen dienen plannen te ontwikkelen om de amateurkunst voor allochtonen aantrekkelijker en toegankelijker te maken. (zie ook onder 1.4.1)

1.3.2 herkenbaarheid

- *profilering*

De verenigingen moeten zelf vaststellen wat zij aan interessants en aantrekkelijks te bieden hebben (profilering).

- *publiciteit*

Op basis van de profielen kunnen verenigingen de aandacht trekken van potentiële nieuwe leden, publiek en begunstigers.

1.4 oriëntatie

Maatregelen die er toe dienen beter inzicht te krijgen in de feitelijke situatie in en rondom de amateurkunstsector, en in de wensen en behoeften van (potentiële) deelnemers en publiek.

1.4.1 doelgroepen

Onderzoek naar de omvang en mogelijke behoeften van niet-gesubsidieerde en van niet-georganiseerde amateurkunst beoefenaars.

1.4.2 middelen

Onderzoek naar mogelijkheden tot subsidiëring uit fondsen en sponsoring.

1.4.3 publiciteit

Onderzoek naar mogelijkheden voor gratis of goedkope publiciteit bij media en middenstand.

1.4.4 accommodaties

Inventarisatie van panden en accommodaties in gemeentebezit die voor gebruik door de amateurkunst-instellingen beschikbaar zijn of beschikbaar gemaakt kunnen worden.

1.4.5 afzetmogelijkheden

Onderzoek naar mogelijkheden tot uitbreiding van lokaties voor exposities, voorstellingen en lezingen.

Onderzoek naar de afzetmogelijkheden voor kwalitatief hoogstaande amateurkunst, zowel plaatselijk als landelijk.

1.4.6 uitbreiding taken Dienst Kunsten

Onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van uitbreiding van ondersteunende taken bij de Dienst Kunsten.

1.4.7 Centrum voor Amateurkunst Drechtsteden

Onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een Centrum voor Amateurkunst in samenwerking met de andere Drechtsteden.

1.5 stappenplan

1.5.1 fase 1: snelle actie en oriëntatie (1994-1995)

- medewerker van de Dienst Kunsten werkt zich snel en grondig in in de Dordtse amateurkunst.

Realiseren van

- jaarlijks terugkerende evenementen
- overlegstructuur amateurkunst-sector
- plannen voor jongeren en allochtonen
- voorzieningen popmuziek

Werken aan

- nieuwe subsidie-regeling
- normering van kwaliteit
- hechtere relatie amateurkunst-kunsteducatie
- verenigingsprofielen

Onderzoek naar

- panden en voorzieningen
- niet-gesubsidieerde en niet-georganiseerde amateurkunst
- mogelijkheden tot subsidiëring uit fondsen en sponsoring
- publiciteitsmogelijkheden en -kanalen
- nieuwe lokaties voor presentaties

1.5.2 fase 2: ombuiging en ondersteuning (1996-1997)

Realiseren van

- verbeteringen huisvesting en voorzieningen
- structurele subsidiëring speerpunt-verenigingen
- budget voor experimenten
- advisering en ondersteuning bij fondsenwerving
- nieuwe mogelijkheden voor presentaties
- doelgroepen benaderen op basis van profielen
- voorzieningen voor publiciteit
- nieuwe lokaties voor presentaties

Werken aan

- voorzieningen voor niet-georganiseerde amateurkunst
- subsidiëring uit fondsen en sponsoring
- deskundigheidsbevordering leidinggevenden
- wisselwerking tussen amateurkunst en kunsteducatie
- wisselwerking tussen amateurkunst en professionele kunst
- uitbreiding ondersteunende taken Dienst Kunsten

Onderzoek naar

- afzetmogelijkheden voor amateurkunst

1.5.3 fase 3: consolidatie (1998-1999)

Realiseren van

- voorzieningen voor niet-georganiseerde amateurkunst
- subsidiëring uit fondsen en sponsoring
- deskundigheidsbevordering leidinggevenden
- wisselwerking tussen amateurkunst en kunsteducatie
- wisselwerking tussen amateurkunst en professionele kunst
- uitbreiding ondersteunende taken Dienst Kunsten
- bredere afzetmogelijkheden amateurkunst

Onderzoek naar

- effectiviteit van het gevoerde Gemeentelijk beleid (evaluatie)
- doelmatigheid van de bij de Dienst Kunsten ondergebrachte centrale voorzieningen
- wenselijkheid Centrum voor Amateurkunst voor de Drechtsteden

2 HUIDIGE SITUATIE DORDTSE AMATEURKUNST

De huidige stand van zaken met betrekking tot de amateurkunst in Dordrecht wordt hier in hoofdlijnen beschreven. De beschrijving is gebaseerd op gemeentelijke stukken, publikaties en gesprekken met vertegenwoordigers van amateurkunst-verenigingen, van instellingen voor professionele kunst, van instellingen voor kunsteducatie en met het Hoofd en een medewerker van de Dienst Kunsten.

Alvorens de situatie te beschrijven is het nuttig kort stil te staan bij het begrip amateurkunst en een poging te doen tot een definitie.

2.1 amateurkunst, definities

Over de definitie van het begrip amateurkunst zijn beleidmakers en beoefenaren het in grote lijnen eens. Amateurkunst beoefenaars zijn mensen die uit liefde iets aan kunst doen zonder hun inkomen in de kunstensector te verdienen. De amateur maakt van kunst geen levenswerk, zoekt geen inkomen maar een zinvolle, creatieve vrijetijdsbesteding. Hij of zij doet dat graag samen met anderen, amateurkunstbeoefening vindt veelal in groepsverband plaats.

Kwaliteit van prestaties wordt zelden in de definiëring van het begrip amateurkunst betrokken. Toch zijn er amateurs die het kwaliteitsniveau naar professionele standaards gemakkelijk evenaren of zelfs overtreffen. Het spreekt vanzelf dat kwalitatief hoogstaande presentaties meer belangstelling wekken bij een breed publiek en voor de deelnemers bevredigender zijn dan tenenkrommende tussen-de-schuifdeuren-tafereeltjes. Het is dan ook niet zo gek dat veel verenigingen streven naar en werken aan kwaliteitsverbetering.

Amateurkunst gedefinieerd in termen van de deelnemer gaat dus over mensen die een zinvolle vrijetijdsbesteding hebben gevonden in het beoefenen van muziek, theater, dans, beeldende kunst, audiovisuele kunst of literatuur. Deze bezigheden zijn anders dan schaken, surfen of computeren, zij dienen een kunstzinnig doel. Dat doel is het verdiepen van kennis van en inzicht in kunst, al dan niet met een tastbaar produkt (schilderij, muziekstuk, expositie, concert) als resultaat.

Broddelwerk is geen kunst, ook geen amateurkunst. In termen van het resultaat komt bij de definitie van amateurkunst dus als vanzelf een kwaliteitsnorm om de hoek.

Een amateurkunstwerk is een uit liefde gemaakt produkt dat zich laat beschouwen als kunst van een acceptabel niveau. De amateurkunst-beoefenaar, zijn publiek, experts en overheid zullen het er over eens moeten worden wanneer een produkt aan deze eis van 'acceptabel niveau' voldoet.

De amateurkunst vormt een zelfstandig economisch circuit dat zich voor een groot gedeelte afspeelt buiten de officiële kanalen om. Men kiest zijn eigen afzet en distributie, zijn eigen promotie-activiteiten, zijn eigen personeel. Deze autonomie vormt de basis van het succes van de amateurkunst en stelt daarmee de

beleidmaker voor problemen. Het is de vraag hoe de amateurkunst van overheidswege kan worden gestimuleerd zonder de autonomie te bedreigen. Deze zelfstandigheid van de sector heeft ook tot gevolg dat officiële instanties slechts een beperkt inzicht hebben in het amateurkunst-circuit.

Amateurkunstorganisaties die geen beroep doen op subsidiegelden bevinden zich al in een schemergebied, niet georganiseerde amateurkunst beoefenaars zijn vanuit het gezichtspunt van de officiële instanties in volledig duister gehuld.

2.2 beleid Dienst Kunsten

Burgemeester en wethouders van de Gemeente Dordrecht constateerden in een schrijven (voorjaar 1993) aan de diensten en organen van de gemeente die met kunst en cultuur te maken hebben, dat het culturele leven in Dordrecht "... enige grote evenementen daargelaten- te weinig sprankelend is". De gemeente Dordrecht acht het van belang hierin verandering te brengen.

In het Collegeprogramma 1990-1994 zijn drie kerndoelen geformuleerd, die in de toelichting bij de begroting van de Dienst Kunsten voor 1994 als uitgangspunt werden gekozen:

1. de beoefening van kunst en cultuur onder de Dordtse burgers en de prestaties van Dordtse kunstenaars actief stimuleren;
2. het stimuleren van een nieuw elan in het uitgaansleven, hetgeen de kwaliteit van het woon- en leefklimaat verhoogt en de regionale centrumfunctie van Dordrecht versterkt;
3. een zorgvuldig beheer en een goede promotie van het Dordtse cultuurbezit teneinde de toeristische attractie van de stad te vergroten.

Vergroting van de cultuurparticipatie, met name door de Dordtse jeugd, krijgt prioriteit, evenals het stimuleren van deelname aan educatieve activiteiten. Hoewel deelname aan enige vorm van amateurkunst de cultuurparticipatie in het algemeen ten goede komt, is de toestroom van jeugdige leden voor sommige amateurverenigingen een probleem. Veel verenigingen zijn niet aantrekkelijk voor jonge mensen, hetzij omdat een verenigingscultuur de hunne niet is, hetzij omdat aan deelname te hoge eisen worden gesteld.

De deelname aan educatieve activiteiten wordt door sommige verenigingen actief gestimuleerd, bij andere bestaat de uitgesproken wens leden beter op te leiden en de deskundigheid van begeleiders te bevorderen. (zie ook onder 2.6)

De amateurkunstsector toont weinig belangstelling voor de jeugd. Dat geldt ook voor de Dienst Kunsten, zoals pijnlijk blijkt uit het ontbreken van voorzieningen voor plaatselijke popmuzikanten. In geen enkele recente gemeentelijke beleidsnotitie wordt deze tekortkoming gesignaleerd.

Als de jeugd als doelgroep met prioriteit wordt aangemerkt, moet tevens rekening worden gehouden met veranderende voorkeuren als gevolg van etnische afkomst. Per 1 januari 1993⁸ telde Dordrecht meer dan twaalfduizend allochtonen, bijna negen procent van de bevolking. In de grote steden in de randstad bedraagt het aantal gekleurde Nederlanders in de leeftijdsgroep tot 15 jaar ruim 50%, de

samenstelling van de Dordtse jeugd zal daar, gezien het grote aantal allochtonen, niet ver van afwijken. In de besteding van gelden voor de amateurkunst is daarvan, nadat enkele initiatieven een zachte dood zijn gestorven, niets te merken.

2.3 amateurkunstinstellingen

Dordrecht telde in mei 1993 23 muziekverenigingen, 11 toneelverenigingen, 34 zangverenigingen, 5 sociëteiten en jongerencentra, 1 commerciële bioscoop en 1 filmhuis, 3 foto- film- en videoverenigingen en 2 amateurschilderverenigingen. Daarnaast zijn er 5 stichtingen die jaarlijks diverse culturele uitvoeringen organiseren.

Niet al deze instellingen ontvangen subsidie van de gemeente.

30 muziekverenigingen ontvingen in 1993 gezamenlijk een bedrag van f 140.091,-, een bedrag van f 67.720,- werd verdeeld over 9 verenigingen en stichtingen voor amateur-podiumkunsten en 3 op het gebied van film en fotografie. Van de 86 amateurkunstinstellingen ontvingen er dus 42 subsidies van de gemeente, uiteenlopend van een luttele f 520,- (De Butterflies, muziek) tot een forse f 15.103,- (Inter Amicos, toneel).

2.4 verdeelsleutels

Voor het toekennen van subsidies worden voor de *muzieksector* en voor de *sector theater en overige* verschillende criteria gehanteerd, voor de beide sectoren zijn aparte budgetten vastgesteld.

Voor de muzieksector wordt het bedrag van een basissubsidie (1993: f 86.435) bepaald aan de hand van een rigide verdeelsleutel⁹. De door de leden ingebrachte contributie, de honoraria van de artistieke begeleiding en vaste lasten (huisvesting, gebruiksgoederen) bepalen de hoogte van de te verlenen basissubsidie. Voor presentaties (1993: f 42.029) is een tegemoetkoming tot 50% van het tekort van de eerste uitvoering mogelijk. Daarnaast kan een vormingssubsidie (1993: f 11.627) worden toegekend ten behoeve van leden die een cursus stemvorming of hafabra volgen bij de Toonkunstmuziekschool.

Voor de overige disciplines wordt op basis van een ingediende begroting het subsidiebedrag vastgesteld. Exploitatielasten en voorstellingskosten (1993: f 67.720) komen voor subsidiëring in aanmerking tot een maximum van ca. 75% van het tekort.

In 1993 werd door de gemeente voor de muzieksector gemiddeld f 73,85 uitgegeven per deelnemer, voor de sector theater en overige f 171,44 per deelnemer. Voor de discipline toneel alleen werd f 276,23 per deelnemer uitgegeven.

Een aantal verenigingen richt zich nadrukkelijk op vernieuwing (van repertoire, van aanpak), enerzijds om de belangstelling van een publiek en potentiële leden te wekken, anderzijds uit kunstzinnige motivatie. Vernieuwende kunst wordt als stimulerend en leerzaam voor de leden beschouwd.

Niet alle verenigingen zijn blij met het door de Dienst Kunsten gehanteerde subsidie-systeem. Nieuwe initiatieven zouden moeten worden beloond, bij de prioritering van subsidietoekenningen moet de kwaliteit van het betreffende project in belangrijke mate meewegen.

Daar staat tegenover dat anderen het wenselijk vinden een aantal instellingen subsidie te geven uit sociaal oogpunt. In het algemeen vindt men dat het subsidiesysteem aan herziening toe is.

2.5 eigen inkomsten

Een deel van de basisvoorzieningen, professionele begeleiding en organisatiekosten van evenementen kan niet uit gemeentesubsidies en contributies van leden worden bekostigd. Om extra gelden te vergaren organiseren verenigingen loterijen, tombola's en inzamelingsacties, maar de bereidheid onder leden tot het voeren van dergelijke acties neemt merkbaar af.

Pogingen bij provincie of rijk aanvullende subsidies te verwerven mislukken meestal. De meeste verenigingen zijn slecht op de hoogte van subsidiemogelijkheden, het bestaan van fondsen en mogelijkheden van sponsoring door bedrijven. Men zou graag een beroep doen op de Dienst Kunsten voor advies bij het aanvragen van subsidies bij instellingen, ook buiten de Gemeente Dordrecht.

2.6 relatie amateurkunst, kunsteducatie, professionele kunst en Dienst Kunsten

De Dienst Kunsten van de gemeente Dordrecht staat aan het hoofd van de gemeentelijke kunstinstellingen. Van de directies van het Dordrechts Museum, Museum van Gijn, Kunstmin, het Centrum voor Beeldende Kunst en het Gemeentearchief wordt verwacht dat zij zelfstandig een beleidsplan formuleren. Deze gezamenlijke plannen dienen de afzonderlijke belangen van de instellingen te overstijgen, zodat de Dienst Kunsten een 'Dienst met meerwaarde' wordt.

De Dienst Kunsten beheert tevens de subsidies ten behoeve van de kunsteducatie in Dordrecht, ondergebracht bij de Muziekschool en de Stichting Culturele Educatie. Bij de Dienst Kunsten komen zo de professionele kunsten (bestuurlijke relatie), de kunsteducatie (subsidie-relatie) en amateurkunst (subsidie-relatie) samen.

Bijna alle verenigingen streven naar kwaliteitsverbetering, daarvoor maken zij graag gebruik van professionele ondersteuning. Veel verenigingen zouden in de gelegenheid gesteld willen worden dat vaker en langduriger te doen. Slechts mondjesmaat wenden verenigingen zich voor het scholen of bijscholen van hun leden tot de Toonkunstmuziekschool of de Stichting Culturele Educatie. Anderzijds zijn deelnemers aan de kunsteducatie vanzelfsprekend amateurkunst

beoefenaars, zij het ongeorganiseerd. Bij verschillende verenigingen bestaat de wens tot nauwere contacten met de kunsteducatie.

Hoewel de Dienst Kunsten een centrale positie inneemt in de driehoek professionele kunst-amateurkunst-kunsteducatie vinden de feitelijke contacten van de sector amateurkunst met de beide andere rechtstreeks plaats, zonder bemoeienis van de Dienst Kunsten. De relatie tussen de Dienst Kunsten en de amateurkunst in Dordrecht is een strikt formele. De vertegenwoordigers van de verenigingen stellen met spijt vast dat er, sinds de Culturele Raad werd opgeheven, nauwelijks of geen inhoudelijk contact is met gemeentelijke diensten.

2.7 accommodaties

De verenigingen en stichtingen voor amateurkunst maken gebruik van gehuurde ruimtes voor hun bijeenkomsten. Veel van deze onderkomens zijn ontoereikend voor het doel waartoe ze worden gebruikt. In het algemeen gaat een belangrijk deel (zo niet het gehele bedrag) van de gemeentesubsidie op aan huisvestingskosten. De Dienst Kunsten heeft geen inzicht in de manier waarop verenigingen zijn gehuisvest. Op het gebruik van gemeentelijke panden heeft de Dienst Kunsten evenmin zicht.

Op basis van de oriëntatie tot nu toe is niet vast te stellen in hoeverre er in de gemeente behoefte bestaat aan accommodaties voor georganiseerde en niet-georganiseerde amateurkunst beoefenaars. Wel is vastgesteld dat in de afgelopen jaren de popmuziek geheel uit het gezicht is verdwenen, mogelijk als gevolg van een gebrek aan oefenruimtes en optredmogelijkheden. De Dordtse Jazzsociëteit lijkt geneigd ook popmuziek onder haar hoede te nemen maar er is eerst een verbouwing nodig. Sociëteit Bibelot kan slechts gedeeltelijk in de behoefte voorzien.

Voor de relatie van de sector amateurkunst met professionele kunstinstellingen is vooral die met Kunstmin van belang. In deze (onlangs geheel verbouwde) schouwburg presenteren amateurverenigingen jaarlijks hun concerten, toneel- en dansvoorstellingen, ook is het mogelijk er te repeteren. Recente prijsstijgingen maken Kunstmin echter moeilijk bereikbaar voor minder draagkrachtige verenigingen.

De Dordtse musea zijn voor de amateurkunst tot nu toe nauwelijks óf niet van betekenis, terwijl de verenigingen voor beeldende kunsten behoefte hebben aan meer mogelijkheden voor exposities en tentoonstellingen. Het Centrum voor Beeldende Kunst lijkt daarin wel, zij het gedeeltelijk te kunnen voorzien, terwijl ook het Stads kantoor en de foyer van de muziekschool als expositieruimten worden gebruikt. Voor ruimtelijk werk biedt geen van deze lokaties soelaas.

2.8 informatievoorziening en public relations

Om de bekendheid van de verenigingen te vergroten en voor de presentaties een breder publiek te bereiken dient de informatievoorziening te worden verbeterd. Zowel organisatorisch als kwalitatief blijft de publiciteit van amateurkunstverenigingen gewoonlijk ver onder de maat. Hier zien de verenigingen voor de Dienst Kunsten zowel een adviserende als een ondersteunende taak.

2.9 samenvatting

1. De gemeente Dordrecht vindt het culturele leven in Dordrecht niet sprankelend genoeg. Het is nodig de beoefening van kunst en cultuur door de Dordtenaren te bevorderen, een van de middelen daartoe is het stimuleren van de amateurkunst.
2. Financiering wordt niet als beleidsinstrument gehanteerd. Subsidies worden tot nu toe verstrekt op basis van gewoonterecht en werkelijk gemaakte kosten, er worden geen kwaliteitscriteria gehanteerd. Voor de sector muziek enerzijds en de overige disciplines anderzijds hanteert de Dienst Kunsten ongelijksoortige financieringsmodellen.
3. Er is in de eerste plaats behoefte (zowel bij de Dienst Kunsten als bij de instellingen, zie ook hierna) aan een verbetering van de relatie tussen de Dienst Kunsten en de amateurkunst-instellingen, daartoe moeten initiatieven worden genomen en nieuw beleid ontwikkeld.
4. Het verenigingsleven wil zijn autonome positie behouden, maar men wil wel op financieel, praktisch en inhoudelijk terrein worden geadviseerd en ondersteund door de Gemeente.
5. De Dienst Kunsten moet in overleg met de amateurkunstsector en derden normen vaststellen voor het beoordelen van kwaliteit.
6. Er is behoefte aan nauwere samenwerking met het reguliere onderwijs en met de instellingen voor amateurkunst-onderwijs; ledenaanwas en kwaliteitsverbetering zijn daarvoor de argumenten.
7. Er is behoefte aan meer professionele begeleiding, teneinde de kwaliteit van presentaties te waarborgen en op te voeren en daarmee de vereniging aantrekkelijker te maken voor leden en publiek.
8. De Dienst Kunsten brengt in theorie de professionele kunst, de amateurkunst en de kunsteducatie bijeen, in de praktijk bestaan de werk-relaties tussen deze sectoren (als zij al bestaan) buiten bemoeienis en sturing van de dienst om.
9. De Dienst Kunsten heeft nauwelijks inzicht in beschikbaarheid en gebruik van panden en ruimten.

- 10 Er zijn grote verschillen in kwaliteit en beschikbaarheid van uitvoerings- en expositieruimten. Kunstmin is wel beschikbaar (maar wordt duurder), de musea niet. Ook is er gebrek aan oefenruimtes. Een gezamenlijk door de muziek-, dans- en theater-verenigingen te gebruiken oefenlocatie zou een verbetering kunnen betekenen.
- 11 Popmuziek is geheel uit het beeld verdwenen. Evenmin is er zicht op omvang en mogelijke behoeften van niet-gesubsidieerde en van niet-georganiseerde amateurkunst beoefenaars.
- 12 Voor kunstbeoefening door allochtonen bestaat nauwelijks aandacht.
- 13 Er is behoefte aan promotie van en publiciteit rond de amateurkunst.
- 14 Bij de verenigingen en stichtingen voor amateurkunst in Dordrecht lijken nauwelijks concrete ideeën te bestaan over hoe verbeteringen kunnen worden gerealiseerd.

3 KADERS VOOR NIEUW BELEID

Voor het verbeteren van de relatie tussen Dienst Kunsten en de instellingen voor amateurkunst is het niet voldoende een medewerker aan te stellen die contacten met verenigingen onderhoudt. Het onderhouden van een goede relatie met afzonderlijke amateurkunstinstanties is niet hetzelfde als een vruchtbare relatie met de amateurkunst-sector als geheel.

Nieuw beleid met participatie, kwaliteit en diversiteit als sleutelbegrippen vereist visie en een actieve opstelling. Het aanbrengen van veranderingen en het doorhakken van knopen is nodig, al zal dat voor sommige betrokkenen wellicht vervelende gevolgen hebben. De overheid moet kwaliteitseisen stellen aan te subsidiëren amateurkunst en, om ruimte te maken voor vruchtbare ontwikkelingen, afzien van subsidiëring op basis van uitsluitend gewoonterecht en rekenkundige formules.

In vrijwel alle beleidsplannen en adviezen die in Nederland de laatste jaren verschenen is de kwaliteit van het kunstzinnige produkt een belangrijk aandachtspunt. De volgende voorbeelden zijn illustratief voor de wijze waarop men denkt de kwaliteit van de amateurkunst te kunnen beïnvloeden.

3.1 visies op amateurkunst

In Tilburg¹⁰ is met steun van de Provincie een centrale steunfunctie-instelling gerealiseerd, het Centrum voor Amateurkunst (CVA). Met succes werkt deze instelling aan bestuurlijke en artistieke kadervorming, deskundigheidsbevordering van amateurkunst beoefenaars, begeleiding bij producties en presentaties, artistiek-inhoudelijke advisering en aan het produceren en verzamelen van organisatie- en repertoire-informatie.

Speciale aandachtspunten zijn onder meer het stimuleren van samenwerking van amateurs met beroepskunstenaars en van samenwerking tussen de deelsectoren binnen amateurkunst onderling. Opvallend is dat de amateurkunstbeoefening door mensen die behoren tot culturele minderheden in Tilburg apart wordt genoemd. Bij een evaluatie in 1993 werd vastgesteld dat het CVA goed aan de verwachtingen voldeed, hoewel er zich een complicatie voordeed: door de aandacht voor kwaliteitsbevordering en de sterke nadruk op de professionele ondersteuning dreigden er bij de verenigingen problemen bij de exploitatie te ontstaan. De evaluatiecommissie merkt terecht op: "de basis van vrijwilligheid in de organisaties kent zijn grenzen".

Het opzetten van een Centrum voor Amateurkunst voor de gemeente Dordrecht alleen is een te zware opgave. Voorlopig zullen de centrale, ondersteunde en coördinerende functies bij de Dienst Kunsten worden ondergebracht. Op langere termijn biedt het onlangs gepresenteerde 'Masterplan' voor economische samenhang tussen de Drechtsteden wellicht perspectieven. Als op basis daarvan een verdeelsleutel zou kunnen worden gevonden voor financiële ondersteuning, zou op langere termijn een Centrum voor Amateurkunst voor de Drechtsteden denkbaar zijn.

Sommige overheden verlenen naast ad-hoc subsidies voor produkties ook structurele subsidies, zij het mondjesmaat. Een voorbeeld is de Provincie Noord-Holland¹¹ die twee instellingen structureel subsidieert: de *Bond van Opera en Operettegezelschappen* en het *Noordhollands Centrum voor Amateurtheater*. De continuïteit die hiervan het gevolg is, schept een klimaat waarin de amateurkunst tot een hoog niveau kan worden ontwikkeld. Met het extra ondersteunen van een klein aantal zeer interessante, kwalitatief hoogstaande verenigingen kan ook Dordrecht zich profileren.

In de gemeente Hengelo¹² is voorgesteld basissubsidies te verstrekken op grond van het aantal uitvoeringen per jaar. Een streven naar kwaliteitsverbetering, naar verbreding van het repertoire, naar verbetering van de materiële voorwaarden, naar een breder publiek of naar nieuwe doelgroepen wordt beloond met een bonus. In Dordrecht behoeft de kwaliteitsverbetering evenmin uitsluitend te worden aangedragen door voorzieningen te scheppen, de instellingen voor amateurkunst kunnen worden gestimuleerd zelf op zoek te gaan.

In Den Haag¹³ blijkt de bestaande subsidieregeling onvoldoende mogelijkheden te bieden tot kwaliteitsverbetering van de amateurkunst. Bovendien worden uitsluitend amateurs bediend die zich organiseren volgens de geëigende verenigingsstructuren. Een adviescommissie pleit daarom voor een overkoepelende organisatie die namens alle verenigingen kan optreden als gesprekspartner van de gemeente, een Centrum voor Amateurkunst. Daar zouden ook amateurs van buiten de reguliere verenigingen (op bijvoorbeeld het gebied van popmuziek en kamermuziek) ondersteuning moeten vinden.

Daarnaast stelt de commissie voor een Fonds voor de Amateurkunst in het leven te roepen, met als taak het uitdelen van subsidies voor ad-hoc projecten die raakvlakken hebben met de professionele kunsten.

Een formeel overlegorgaan, waar ook niet-georganiseerde amateurkunst beoefenaars terecht kunnen voor adviezen en subsidie, is een aantrekkelijk gedachte. Het is niet uitgesloten dat er, ook in Dordrecht, een interessant potentieel aan amateurkunst beoefenaars bestaat (bijvoorbeeld onder allochtonen) waarvan een Gemeente geen weet heeft.

In het Handboek Cultuurbeleid¹⁴ wordt opgemerkt dat kleinere gemeenten (hier wordt bedoeld op gemeenten met minder dan 25000 inwoners) vaak meer zijn gebaat bij het ontwikkelen van typische eigenheden dan bij het nastreven van grote produkties, die beter zouden passen in een belendende grote gemeente. Amateurkunst is daarbij een van de zaken waarop men zich kan richten. Voor Dordrecht, met Rotterdam als nabijgelegen centrum voor grote en pretentieuze professionele kunstprodukties, geldt dat ook. Amateurkunst op hoog niveau is voor Dordrecht een uitstekende mogelijkheid om zich te profileren.

3.2 rol Dordtse Dienst Kunsten: volgend of sturend

De Dienst Kunsten en tenminste een aantal van de verenigingen wil de banden tussen de amateurkunstinstellingen onderling en die tussen de amateurs en de stedelijke overheid aanhalen. De vraag dient zich aan met welke van deze amateurkunst-instellingen de gemeente een subsidieverhouding in stand moet houden of nieuw aangaan om een gemeenschappelijke belang te dienen dat de belangen van de afzonderlijke instellingen overstijgt.

Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat de amateurkunst-instellingen enigszins beducht zijn voor een overheidsingrijpen in het reilen en zeilen van de amateurkunst in Dordrecht.

Een zich autonoom ontwikkelend, heterogeen amateurkunstleven dat in zijn basisbehoeften als vanzelfsprekend wordt gesteund door de gemeente lijkt ideaal, maar is dat niet. Immers, de verenigingen en stichtingen dienen in de eerste plaats hun eigen belangen. Zoals uit officiële stukken blijkt, geldt dat zelfs voor de gemeentelijke professionele kunstinstellingen in Dordrecht, waardoor de Dienst Kunsten er tot nu toe nauwelijks in slaagt de beoogde meerwaarde van een overkoepelende dienst te realiseren.

Ook is het moeilijk voorstelbaar hoe de relatie tussen gemeentelijke overheid en amateurkunst-instellingen wezenlijk zou kunnen verbeteren door een terughoudende Dienst die slechts een beperkt aantal organisatorische maatregelen afkondigt. Er moeten dus keuzes worden gemaakt, in een aantal gevallen moet de Dienst Kunsten nadrukkelijk sturend optreden. Dat eventuele ingrepen zoveel mogelijk in overleg met de amateurkunst-instellingen worden voorbereid spreekt daarbij vanzelf.

3.3 overleg en samenwerking

Het is van wezenlijk belang dat er voor de verenigingen een overlegstructuur wordt gecreëerd, zodat zij gezamenlijk inspraak hebben in het te voeren beleid. Een formeel overlegorgaan voor de amateurkunst met een klein, enthousiast, kunstzinnig, niet-bureaucratisch bestuur verdient de voorkeur. Dan is er een goede gesprekspartner voor de overheden, een aantrekkelijker situatie dan wanneer een gemeente-ambtenaar de individuele belangen van de verenigingen moet behartigen. De taken van de medewerker van de Dienst Kunsten zouden moeten liggen op het terrein van uitvoering van het beleid en het in stand houden en verbeteren van voorzieningen en accommodaties. Deze medewerker moet zich uitstekend op de hoogte (kunnen) stellen van de amateurkunst in Dordrecht door het bezoeken van repetities, voorstellingen, exposities.

De samenwerking moet niet beperkt blijven tot de amateurkunstsector. De vruchtbare contacten die al bestaan tussen amateurkunst en kunsteducatie kunnen worden uitgebouwd. Voorzover deze relatie (in bepaalde disciplines, bij afzonderlijke verenigingen) er nog niet is, moeten bovengeschetst overlegorgaan en de Dienst Kunsten de toenadering tussen amateurkunst en kunsteducatie stimuleren.

3.4 sleutels voor beleid

In *Amateurkunst, sleutel voor lokaal kunstbeleid*¹⁵ (1991) wordt aan de hand van een schema duidelijk gemaakt hoe het subsidie-systeem als instrument kan worden gehanteerd om de doelstellingen *spreiding en participatie, kwaliteit, diversiteit* te bereiken. Het is verhelderend de instrumenten afzonderlijk aan de doelstellingen te koppelen, in werkelijkheid is de scheiding minder strikt en grijpen zij als een raderwerk in elkaar.

3.4.1 spreiding en participatie

Voldoende spreiding van voorzieningen en activiteiten is een voorwaarde voor deelname -actief of passief- aan kunstbeoefening door Dordtenaren van alle gezindten, leeftijden en kleuren.

- *voorzieningen*

Mogelijkheden om de voorzieningen te verbeteren:

- voor popgroepen wordt gezocht naar oefenruimtes en naar optreedmogelijkheden;
- de behoefte aan voorzieningen bij andere doelgroepen wordt onderzocht;
- er komen een of twee goed geoutilleerde lokaties voor repetities en bijeenkomsten door amateurgroepen;
- de lokaties voor exposities en presentaties (concertzalen, musea) worden intensiever voor amateurkunst gebruikt en er worden nieuwe plekken bijgezocht.

- *lokale informatievoorziening*

Mogelijkheden om de informatievoorziening te verbeteren:

- Eens per jaar gemeenschappelijke kunst-krant of folder uitbrengen (amateurkunst, professionele kunst en kunsteducatie overzichtelijk bijeen);
- de informatievoorziening aan pers en (lokale) omroepen laten organiseren en uitvoeren door één medewerker voor alle verenigingen;
- aantrekkelijke informatie verstrekken over voor jongeren interessante (amateur-)kunst aan onderwijsinstellingen.

- *subculturele netwerken*

Nodig voor verbetering aansluiting bij subculturen (allochtonen, jeugd) en leefstijlen:

- onderzoek naar het bestaan van sub-culturele netwerken;
- signaleren van korte trends;
- stimuleren en ondersteunen van niet-georganiseerde amateurkunst.

3.4.2 kwaliteit

Om de kwaliteit van de amateurkunst te verbeteren kunnen professionele kunstenaars worden ingeschakeld. Zij kunnen onderwijs verzorgen voor deelnemers en het kader bijscholen. Bij repetities kunnen zij optreden als regisseur, choreograaf of dirigent en bij uitvoeringen als begeleiders.

- *relatie amateurkunst-kunsteducatie*

Mogelijkheid om deze relatie te verbeteren:

- kunsteducatie en amateurkunst dichter bij elkaar brengen;
- kwaliteitseisen stellen bij subsidiëring van verenigingen, zo ontstaat er vanzelf vraag naar scholing, instellingen voor kunsteducatie zullen daarop inspelen met hun aanbod;
- subsidiëren van het productieproces.

- *professionele begeleiding*

Mogelijkheden om de begeleiding te verbeteren:

- onderzoeken van de mogelijkheid tot het overnemen van inhoudelijk-begeleidende taken die bij de Provincie Zuid-Holland zijn ondergebracht;
- een fonds creëren voor professionele begeleiding met hulp van de provincie.

3.4.3 diversiteit

Om de diversiteit binnen de sector te vergroten zodat er voor zowel passieve als actieve deelname meer en grotere doelgroepen ontstaan, kan worden onderzocht of er structuren bestaan waarbinnen amateurkunst al een plaats heeft. Daarnaast dienen bijdragen aan de produktiekosten van presentaties en het ondersteunen van vernieuwende initiatieven dit doel.

- *bijdragen in produktiekosten*

Voorstel:

- Het produceren van een of meer kwalitatief redelijk hoogstaande presentaties per jaar als voorwaarde stellen voor de basissubsidiëring.

- *vernieuwende initiatieven, experimenten*

Voorstel:

- Vernieuwende, risicovolle initiatieven honoreren;
- geld vrijmaken voor experimenten.

- *subculturele netwerken*

- Onderzoek naar het bestaan van sub-culturele netwerken;
- onderzoek naar het bestaan van doelgroepen;
- stimuleren en ondersteunen van niet-georganiseerde amateurkunst.

3.5 een duidelijk gezicht

Een aantal verenigingen (of niet-georganiseerde amateurs) is in staat tot prestaties die een professioneel kunstenaar, collectief of ensemble niet zouden misstaan. Als Dordrecht zich wil profileren op het gebied van de amateurkunst, is het aantrekkelijk te kiezen voor twee of drie organisaties en die breed te steunen en te afficheren onder het motto *Continuïteit, kwaliteit en vernieuwing*. Deze organisaties zouden op basis van subsidie-aanvragen een budget voor een beleids- of projectperiode van ten minste vier jaren toegezegd moeten krijgen. In die tijd krijgen

zij alle gelegenheid zich te bewijzen, wat overigens geen garantie behoeft te geven voor een verlenging van de subsidie voor een tweede termijn.

Daarnaast kan een flink aantal verenigingen op basis van omvang en omzet jaarlijks subsidie krijgen, echter een geringer aantal dan tot nu toe en niet vanzelfsprekend. Laat de clubs maar duidelijk maken op basis waarvan ze denken voor overheidsgeld in aanmerking te komen. Het verzorgen van een of meer uitvoeringen per jaar, verbintenissen met andere verenigingen, samenwerking met professionele kunstenaars en belangstelling voor deskundigheidsbevordering zouden goede argumenten zijn.

De subsidies zouden moeten worden verstrekt na een jaarlijkse overzichtelijke, eenvoudige en logisch opgezette aanvraagprocedure met heldere criteria.

De presentaties van de drie speerpuntverenigingen kunnen dienen als publiekstrekkingen, die van de overige instellingen lopen als vanzelfsprekend mee in de publiciteit. Zo krijgt de amateurkunst van Dordrecht een duidelijk gezicht, dat aantrekkelijk is en overal opduikt.

Van het geld dat wordt bespaard kan een deel worden gereserveerd voor een experimentele-projecten-fonds waarop door iedere amateur aanspraak kan worden gemaakt. Voorwaarde is dat het te subsidiëren project nieuw is voor Dordrecht of vernieuwend uit kunstzinnig oogpunt en, niet in de laatste plaats, van een kwalitatief acceptabel gehalte.

Spreiding van voorzieningen is belangrijk, net als een veelkleurig amateurkunstcircuit en een veelheid aan interessante presentaties. Niet iedere vereniging kan op top-niveau functioneren. Er moet voor worden gewaakt dat het hanteren van hoge kwaliteitseisen de breedte van het aanbod in gevaar brengt.

3.6 samenvatting

1. Er moet worden gestreefd naar meer kwaliteit en naar meer vernieuwende, meer prikkelende producten.
2. Om de diversiteit van het aanbod te vergroten moet geld worden vrijgemaakt voor vernieuwende activiteiten en experimenten.
3. De relatie amateurkunst-kunsteducatie moet, waar mogelijk voortbouwend op bestaande samenwerking, worden versterkt.
4. Er dient een duidelijke visie te worden geformuleerd op ontwikkelingen op langere termijn, zonder dat de amateurkunst verdrinkt in een stortvloed aan maatregelen op korte termijn.
5. Om het amateurkunstleven in Dordrecht een sterke stimulans te geven zijn verschuivingen in de verdeling van gelden onontkoombaar. Daartoe is een heldere en evenwichtige nieuwe subsidie-regeling nodig.

6. Op korte termijn zijn enkele verbeteringen noodzakelijk, met name op het gebied van de popmuziek.
7. Om de amateurkunst in Dordrecht een duidelijk gezicht te geven en aantrekkelijker te maken voor (potentiële) deelnemers en publiek zouden twee of drie gezelschappen per beleids- of projectperiode van tenminste vier jaar breder moeten worden gesubsidieerd.
8. Het instellen van een formeel overlegorgaan voor de amateurkunst met een klein, slagvaardig bestuur is wenselijk.
9. De Dienst Kunsten neemt een centrale positie in het Dordtse kunstleven, waarbij de relatie met de sector amateurkunst wordt gekenmerkt door een vruchtbare samenwerking bij de uitvoering van het beleid.
10. Op termijn kan worden onderzocht of een Centrum voor Amateurkunst voor de Drechtsteden wenselijk is, met oefen- en ontmoetingsmogelijkheden, en goede faciliteiten voor alle disciplines, toegankelijk voor zowel georganiseerde als ongeorganiseerde beoefenaars van amateurkunst.

4 NOTEN

1. Nederlandse Stichting voor de Statistiek, Den Haag 1988: Onderzoek statistiek van de amateuristische kunstbeoefening, geciteerd in LOKV, Kooyman en Disch.
2. Sociaal Cultureel Planbureau, 1991: De kunstzinnige burger.
3. Sociaal Cultureel Planbureau, 1983, 1987, 1991: Aanvullend Voorzieningsgebruik Onderzoek.
4. Sociaal Cultureel Planbureau, 1992: Sociaal Cultureel Rapport.
5. Ministerie van WVC, 1992: Investeren in cultuur.
6. Bevers, T., Coutinho Bussum, 1993: Georganiseerde Cultuur, de rol van overheid en markt in de kunstwereld, pag. 84 - 85.
7. Bevers, T. etc, *ibid*, pag. 175 - 176.
8. Cijfers ontleend aan Dienst Kunsten, N. de Mie, 1993: Stand van zaken subsidiëring Amateuristische Kunstbeoefening; Bureau voor onderzoek en Statistiek SGB, 1993: Dorst op z'n droogst, nr. 18; Dienst Kunsten, Els Kuijper, Wim Peters, Jan Jansen, 1993: De Dienst Kunsten, uit de kunst of kunstmatig?
9. Dienst Kunsten, N. de Mie: *ibid*.
10. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 1991: Notitie Amateurkunst en kunstzinnige vorming.
11. Provincie Noord-Holland, Dienst Welzijn, Economie en Bestuur, 1993: Evaluatie amateurkunst in Noord-Holland.
12. Gemeente Hengelo, Dienst DW/CE, 1992: Nota cultuurbeleid Kunst-en-plan.
13. Gemeente Den Haag, Werkgroep Onderzoek Amateurkunst, 1993: Perspectief, advies inzake de amateuristische kunstbeoefening in Den Haag.
14. VUGA, Handboek Cultuurbeleid, Deel I, Hoofdstuk 8: C.H. Wijn, "Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid" 1993.
15. LOKV Utrecht, René Kooyman, Fons Disch, 1993: Amateurkunst, sleutel voor lokaal kunstbeleid.

5 BEGELEIDINGSCOMMISSIE, DEELNEMERS STUDIEBIJeenKOMST

Begeleidingscommissie

Roel Althuisius, directeur Stichting Culturele Educatie

Mies van Helden, hoofd Dienst Kunsten

Wil Stevens, directeur Toonkunst Muziekschool

Dick Wolf, directeur Kunstmin

Deelnemers studiebijeenkomst

Roel Althuisius (Stichting Culturele Educatie)

Peter van Amstel (LOKV)

Wout Blankers (Oratoriumvereniging)

Joop van Halen (Stichting Perspectief)

Mies van Helden (Dienst Kunsten)

Theo van der Hoeven (LOKV)

Michiel van 't Hof (LOKV)

Marius Huijser (Gemeente Dordrecht)

F. Knuttel (Studio 76)

Henk Louwman (Ons Koor)

André van Nes (Inter Amicos)

Wim Opmeer (Jubal)

Wim Rook (Dordtse Amateurfotografen)

Wil Stevens (Toonkunst Muziekschool)

Jan Stroeve (Dordts Dans Theater)

Dick Wolf (Kunstmin)

Bas de Zwart (popmuziek)

6 GERAADPLEEGDE LITERATUUR, NOTA'S, RAPPORTEN

- Bevers T., Couthino Bussum 1993: Georganiseerde cultuur, de rol van overheid en markt in de kunstwereld
- Bureau voor onderzoek en Statistiek SGB, Dordrecht 1993: Dordt op z'n droogst, nr 18
- Cooper & Lybrand Management Consultants, Utrecht 1992: Cultuurvisie 's-Hertogenbosch: Speerpunten met de cultuurhistorische binnenstad als fundament
- Dienst Kunsten, Kuijper E., Peters W., Jansen J., Dordrecht 1993: De Dienst Kunsten, uit de kunst of kunstmatig?
- Dienst Kunsten, Mie N. de, Dordrecht 1993: Stand van zaken subsidiëring Amateuristische Kunstbeoefening
- Dienst Kunsten, Reijs J.G.P., Dordrecht 1990: Meer met kunsten
- Dienst Kunsten, Schouwburg Kunstmin, Dordrecht 1991: Kunstmin herboren
- Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch 1991: Notitie Amateurkunst en kunstzinnige vorming
- Gemeente Den Haag, Werkgroep Onderzoek Amateurkunst, Den Haag 1993: Perspectief, advies inzake de amateuristische kunstbeoefening in Den Haag
- Gemeente Hengelo, Dienst DW/CE, Hengelo 1992: Nota cultuurbeleid Kunst-en-plan
- Hortulanus R.P., Liem P., Sprinkhuizen A.M.M., Dienst Welzijn Dordrecht 1992: Welzijn in Dordrecht, Samenvatting van het onderzoeksrapport naar het welzijn van de burgers van Dordrecht
- Kooyman, R en Disch, F, LOKV, Utrecht 1993: Amateurkunst, sleutel voor lokaal kunstbeleid
- Ministerie van WVC, Mali H.J.M., Rijswijk 1989: Nederlands cultuurbeleid en Europese eenwording, Amateuristische kunstbeoefening en kunstzinnige vorming
- Ministerie van WVC, Rijswijk 1992: Kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening en kunstbeleid
- Ministerie van WVC, Rijswijk 1992: Investeren in cultuur
- Nederlandse Stichting voor de Statistiek, Den Haag 1988: Onderzoek statistiek van de amateuristische kunstbeoefening
- Provincie Noord-Holland, Dienst Welzijn, Economie en Bestuur, Haarlem 1993: Evaluatie amateurkunst in Noord-Holland
- Provincie Utrecht, 1993: Beleidsplan 1994-97, voorstel Gedeputeerde Staten.
- Sociaal Cultureel Planbureau, 1992: Sociaal Cultureel Rapport
- Sociaal Cultureel Planbureau, 1991: De kunstzinnige burger
- Sociaal Cultureel Planbureau, 1983, 1987, 1991: Aanvullend voorzieningengebruik onderzoek
- Stichting Culturele Educatie, Althuisius R., Dordrecht 1993: Jaarverslag 1992
- Vereniging voor Kunstzinnige Vorming, Utrecht 1993: Kunstzinnige vorming, een onderneming; Continuïteit en vernieuwing in de kunstzinnige vorming
- VUGA, 's-Gravenhage 1993, Handboek Cultuurbeleid, Deel I, Hoofdstuk 8: Wijn C.H. "Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid".

COLOFON

Deze nota is geschreven in opdracht van de Dienst Kunsten van de gemeente Dordrecht.

Auteurs:

Peter van Amstel
Theo van der Hoeven
Michiel van 't Hof

LOKV, Nederlands Instituut voor Kunsteducatie
Ganzenmarkt 6
Postbus 805
3500 AV Utrecht
Telefoon 030-33 23 28
Fax 030-33 40 18

Utrecht, 23 maart 1994